

Primarni cilj Studije bio je analiza kvaliteta emajliranog posuđa za čuvanje hrane proizvedenog u našoj fabrici, ali je u cilju komparativne analize i sagledavanja kvaliteta posuđa Metalac, izvršeno paralelno ispitivanje posuđa i ambalaže koja se koristi za čuvanje hrane drugih proizvođača, a nalazi se na našem tržištu (emajlirani i plastični sudovi). Analiza je proširena i na posuđe od inoksa koje takođe proizvodimo. Ukupno je ispitano 50 uzoraka.

Eksperimentalna procedura ispitivanja kvaliteta emajliranog Metalac posuđa podrazumeva da se definišu:

- a) uslovi testiranja,
- b) reprezentativni uzorci,
- c) parametri kvaliteta, kao i
- d) analitičke metode ispitivanja.

Na osnovu pregleda naučne i stručne literature i zahteva zakonske regulative, kontrola kvaliteta posuđa izvršena je analizom sadržaja jona i jedinjenja u model rastvorima pri pažljivo definisanim uslovima koji simuliraju različite uslove u toku čuvanja hrane. Kod svakog pojedinačnog uzorka ispitano je 22 parametra kvaliteta (jona teških metala i organskih jedinjenja). Za ispitivanja su primenjene savremene, sofisticirane instrumentalne metode koje daju pouzdane i reproduktivne rezultate merenja.

Za određivanje koncentracije jona metala primenjene su instrumentalne metode visoke osetljivosti reda veličine $\mu\text{g/L}$. Ova visoka osetljivost omogućava određivanje tragova teških metala i organskih jedinjenja u model rastvorima uzoraka i pouzdanu procenu sadržaja ključnih parametara kvaliteta ispitivanog posuđa

Uslovi testiranja

Uslovi testiranja odabrani su saglasno nacionalnim i EU propisima, a na osnovu namene i predviđenog načina upotrebe posuđa (temperature i dužine kontakta posude i hrane) i vrste hrane za čije čuvanje se koriste. Uslovi pod kojima je rađeno ispitivanje, pokrivaju širok dijapazon mogućih uticaja upotrebe posuđa na kvalitet i stabilnost hrane kao i uticaja na zdravlje ljudi.

Parametri ocene kvaliteta

Izbor parametara za ocenu kvaliteta emajliranog, inoks i plastičnog posuđa, izvršeno je na osnovu važećih propisa (Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti predmeta opšte upotrebe koji se mogu stavljati u promet, Službeni list SFRJ 26/83), EU Direktive 84/500 i Regulative EU No10/2011 o plastičnim materijalima i proizvodima koji su namenjeni da dođu u kontakt sa hranom.

Ispitivanja su obuhvatila:

- I. Određivanje koncentracije jona teških metala (Pb^{2+} , Cd^{2+} , As^{3+} , Ba^{2+} , Cr^{6+} , Co^{2+} , Cu^{2+} , Fe^{3+} , Li^{+} , Zn^{2+} , Mn^{2+} , Ni^{2+} , Sb^{3+} , Sn^{2+} , Se^{2+}) u model rastvorima, u uzorcima emajliranog, plastičnog i inoks posuđa i ukupne migracije jona u navedenim uzorcima
- II. Određivanje koncentracije organskih jedinjenja, amina: primarni aromatični amini (PAA), fenola: bis phenol A (BPA) i ftalata: (bis(2-ethylhexyl) phthalata (DEHP), i di-noctylphthalate (DNOP) u model rastvorima, u uzorcima plastičnog posuđa (u mg/L , mg/kg i %)
- III. Ispitivanje promena na površini posuđa.

Kvalitet posuđa se, u skladu sa domaćim i EU propisima, ispituje na osnovu migracije jona i jedinjenja iz posude u model rastvor, određivanjem koncentracije izluženih jona i jedinjenja.

Rezultati ispitivanja su sagledani u nekoliko tačaka

Kvalitet emajliranog posuđa za čuvanje hrane koje proizvodi Metalac

Utvrđeno je da je emajlirano posuđe za čuvanje hrane Metalac vrhunskog kvaliteta i da odgovara svojoj nameni. Kvalitet emajliranog posuđa za čuvanje hrane je visok i u skladu je sa svim važećim domaćim i EU propisima koji se odnose na ovu vrstu posuđa. Sve vrednosti sadržaja jona teških metala, kao i ukupne migracije jona, su ispod maksimalno dozvoljenih koncentracija (MDK).

Kvalitet emajliranog posuđa za čuvanje hrane drugog proizvođača

Ovim ispitivanjem utvrđeno je da kvalitet emajliranog posuđa za čuvanje hrane poreklom iz Kine nije odgovarajući. Utvrđeno je da je ukuna migracija jona u model rastvor veća od propisane, da ispitivana površina nema konzistentnu strukturu i da su na njoj prisutne promene, odnosno da kvalitet posuda ne odgovara nameni za čuvanje hrane.

Kvalitet inox posuđa

Rezultati Studije pokazuju da Inox posude proizvođača Metalac može povremeno da se koristi i za čuvanje, iako je ova vrsta posuđa prvenstveno namenjena za pripremu hrane. Koncentracije mikro jona prisutne u model rastvoru pri definisanim uslovima su ispod MDK vrednosti za ovu vrstu posuđa

Kvalitet plastičnog posuđa za čuvanje hrane

Rezultati Studije takođe pokazuju da ispitani uzorci plastičnog posuđa od PP ispunjavaju propisane zahteve. Koncentracije ispitivanih jona i organskih jedinjenja u model rastvorima variraju u zavisnosti od temperaturnih uslova ispitivanja. Potvrđeno je da se migracija jona povećava sa povećanjem temperature model rastvora, ali da ostaje ispod MDK. Nakon testiranja, međutim, došlo je do deformacije oblika i delimičnog gubitka boje, što ukazuje da plastično posuđe ima kraći vek trajanja u odnosu na emajlirano posuđe.